

Produktstrategi for produktområdet personverntjenester

Sikt tilbyr to hovedtjenester knyttet til personvern: Personverntjenester for forskning og Personvernombud som tjeneste. Begge tjenestene bistår virksomheter med å etterleve personvernregelverket på en effektiv og lovlig måte, samtidig som de får tilgang til nødvendig ekspertise og ressurser for å håndtere personvernspørsmål. Personverntjenester for forskning favner kun behandlinger til forskningsformål, mens personvernombudstjenesten omfatter alle behandlinger av personvern ved virksomheten.

Innhold

Produktstrategi for personverntjenester for forskning 2025–2027	2
Del 1: Beskrivelse og analyse av produktet	2
Del 2: Strategi for videreutvikling	5
 Produktstrategi for personvernombud 2024–2027	 13
Del 1: Beskrivelse og analyse av produktet	13
Del 2: Strategi for videreutvikling	16

Produktstrategi for personverntjenester for forskning 2025–2027

Vedtatt av Porteføljestyret for Forskning og kunnskapsressurser 12.02.2025.

Denne produktstrategien blir fulgt opp ved at produktområdet fastsetter årlige mål og rapporterer tertialvis til porteføljestyret om måloppnåelsen. Produktområdet vurderer årlig behov for revisjon av strategien når vi fastsetter årlige mål for personverntjenestene.

Produktet inngår i porteføljen til Divisjon for forsknings- og kunnskapsressurser. Strategi for utvikling av porteføljen som helhet er beskrevet i en egen porteføljestrategi.

Porteføljestrategien angir et sett med felles føringer og hovedprioriteringer for videreutvikling av produktene i porteføljen, basert på en analyse av rammebetingelsene og utviklingstrekk hos kundene og Sikt.

Del 1: Beskrivelse og analyse av produktet

Innledning

Personverntjenester for forskning er et nasjonalt kompetansemiljø for personvern, som er bygget opp sammen med forskningsmiljøene over 40 år. Produktet leveres gjennom rådgivningstjenester og en digital plattform for registrering, samhandling, vurdering og dokumentasjon av personopplysninger til forskningsformål.

Sikt leverer denne tjenesten til utdannings- og forskingsinstitusjoner, og har i dag avtale med 134 institusjoner. Disse inkluderer alle universitetene, de fleste høyskoler og forskningsinstitutter, flere helseforetak og andre virksomheter som driver med forskning.

Produktet leveres etter avtale, og den enkelte institusjon bestemmer selv hvilke type prosjekter som skal bli registrert hos og vurdert av Sikt. Personverntjenestene leveres ved å:

- gi råd til studenter og forskere om hvordan de kan få lovlig tilgang til personopplysninger til bruk i forskning.
- bistå forskningsinstitusjoner med etterlevelse av personvernregelverket
- drifte og videreutvikle en dataplattform for registrering, dialog, vurdering, oversikt og oppfølging av behandlinger av personopplysninger til forskningsformål

I 2023 ble over 12 000 nye meldinger om behandling av personopplysninger til forskningsformål registrert hos Sikt. Av disse fikk 7342 standard vurdering, 4357 automatisk vurdering og 182 DPIA-vurdering. I tillegg ble det registrert 12993 endringer. Dette resulterte

i 4398 manuelle endringsvurderinger, 1204 automatiske endringsvurderinger og 94 endringsvurderinger av DPIA.

Prosjektene kommer fra alle nivå og fra alle fagområder, men hovedandelen av det som meldes inn til Sikt er masterprosjekter som skal behandle alminnelige kategorier personopplysninger.

GDPR er et risikobasert regelverk. Dette betyr at tiltakene som skal settes inn for å sikre etterlevelse av GDPR vil variere etter risiko ved behandlingen, og at den største innsatsen skal settes inn på behandlinger som har høyere risiko. Den risikobaserte tilnærmingen er bygd inn i den digitale plattformen, og operasjonaliseres i rådgivningen.

Meldeskjema som blir registrert hos Sikt får en maskinell skår på lav, middels eller høy risiko, avhengig av hvordan opplysningene treffer kriterier som er bygd inn i systemet.

Meldeskjema som treffer kriteriene for lav risiko kan behandles maskinelt, mens behandlinger som systemet scorer til å ha høyere risiko vil gå til en rådgiver for manuell vurdering. Rådgiver gjør også mer omfattende vurdering, jo høyere risikoen er. Måten GDPR er bygget opp, med risikobasert tilnærming, er derfor et premiss som vi baserer både systemutvikling og rådgivning på. Målet er å bruke rådgiverressurser på behandlinger med middels og/eller høy risiko.

Målgrupper og brukere

Hovedmålgruppen er universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. I tillegg kommer helseforetak, kompetansesentre, og andre virksomheter som driver med forskning.

Brukerne er studenter, forskere, administrativt ansatte og ledelse. Forskere og studenter får råd om hvordan de kan gjennomføre prosjektet sitt på en lovlig måte, via enkle systemer, og rådgivning ved behov. Forskningsadministrasjon og ledelse får bistand til å dokumentere behandlinger av personopplysninger til forskningsformål, for å ivareta lovpålagte krav.

Tjenestens innhold

Personverntjenester leveres gjennom rådgivningstjenester og en digital plattform

Den digitale plattformen består av:

1. **Meldeskjema** – et verktøy forskere og studenter benytter for å registrere behandling av personopplysninger til forskningsformål
2. **Min forskning** – et verktøy som studenter og forskere anvender til å administrere og holde oversikt over sine forskningsprosjekter.
3. **Meldingsdialog** – en applikasjon som gjør at forskere og studenter kan ha dialog med Sikts personvernrådgivere om sitt prosjekt

4. **Institusjonsportalen** – et verktøy som gir ledelse og administrativt ansatte oversikt og dokumentasjon på behandlingsaktivitet og personvern vurderinger i forskning for sin institusjon.
5. **Personverntjenester rådgivningssystem (PER)** – et verktøy som rådgiverne bruker til å sende meldinger og gi råd til forskere og studenter, og til å vurdere meldeskjemaene som blir registrert.

Ved å inngå avtale om personverntjenester for forskning får virksomhetene tilgang til en rådgivningstjeneste som kan besvare generelle spørsmål via chat, telefon og e-post, og deler av den digitale plattformen (meldeskjema, min forskning, meldingsdialog og institusjonsportalen).

Virksomhetene kan selv velge hvilke typer behandlinger/prosjekt som skal registreres via meldeskjema, og få råd og vurdering fra personvernrådgiverne hos Sikt. Per i dag har de fleste virksomhetene valgt å registrere alle typer behandlinger hos Sikt, med unntak av tre virksomheter. En virksomhet har valgt kun å bruke Sikt til rådføring av særlige kategorier personopplysninger, en annen har valgt å håndtere helseforskning fra medisinsk fakultet selv, og den tredje å håndtere studentprosjekt som skal behandle alminnelige kategorier personopplysninger selv.

Kobling til andre produkter i Sikt

Produktet er et selvstendig produkt, men den digitale plattformen kan gjenbruke masterdata fra andre systemer, og dele data med andre systemer, via API.

Personverntjenester samarbeider med Dataforvaltning om ulike nettverks- og kompetansebyggingstiltak i sektoren, og i europeiske prosjekter. Vi samarbeider også internt i Sikt med Cybersikkerhetssenteret og Sikkerhet og kvalitet, der vi har etablert et nettverk for juss, informasjonssikkerhet og personvern, for å dele erfaringer og øke kompetansen på tvers.

Finansiering og styring

Produktet er brukerfinansiert, og har periodevis noe konkurranseutsatt finansiering gjennom prosjektmidler fra NFR/EU.

Kartlegging av behov og prioritering av videreutviklingen av den digitale plattformen skjer gjennom brukerinvolvering, rapportering og årlige statusmøter med virksomhetene, samt i samstyringsmodellen.

Gjennom statusmøtene og samstyringsmodellen får Sikt også nyttige tilbakemeldinger på utvikling av rådgivningstjenesten.

Produktstatus

Personverntjenester er utviklet på oppdrag fra og i samråd med forskningsmiljøene. Tjenesten ble etablert i 1981, og er senere utviklet i tråd med endringer i personvernregelverket. Dagens avtaler ble utformet og inngått da GDPR ble innført i 2018. Det pågår nå en revisjon av avtaleinnhold og finansieringsmodeller med UHR og FFA, som forventes ferdigstilt i løpet av 2025.

Den nye GDPR-tilpassede digitale plattformen ble utviklet i 2018. Sikt har et tverrfaglig team, som drifter og videreutvikler den digitale delen av tjenesten.

Del 2: Strategi for videreutvikling

Verdi- og gevinstmål for strategiperioden

Den digitale plattformen og rådgivningstjenesten skal bruke ny teknologi og øke graden av automatisering. I strategiperioden vil vi utforske hvor det er mest hensiktsmessig å ta i bruk ny teknologi, inkludert KI, for å effektivisere både systemutvikling og rådgivning.

Risikobasert tilnærming i rådgivning og system

Den risikobaserte tilnærmingen som GDPR legger opp til er bygd inn i den digitale plattformen og er et viktig premiss for både rådgivningen og systemutviklingen til personverntjenester.

Vi ønsker å gjøre det enkelt for forskere og studenter å registrere sine behandlinger av personopplysninger til forskningsformål. Mye ressurser går med på oppfølging av behandlinger av personopplysninger, med lavere risiko. Dette er ikke intensjonen med lovverket. Vi vil tilby en enkel og trygg registrering, slik at alle forskere og studenter får gode råd om hvordan de går frem for å ivareta personvernkravene i forskningen. Vi ønsker å bruke automatisering og KI, slik at våre digitale løsninger er enkle å navigere i og slik at vi får gode data inn, og at rådene som går ut er tilpasset det som skal gjøres i forskningsprosjektet.

Personvernregelverket er omfattende, med mange tilstøtende regelverk, spesielt på helseområdet. Mye forskning skjer også i samarbeid mellom flere institusjoner, noe som åpner for at forskere kan få i ulike råd på grunn av ulike tolkninger. Vi ønsker å tilby en effektiv, profesjonell og robust rådgivningstjeneste, som gir råd til de forskningsprosjektene som har en høyere risiko. Ved å tilstrebe en saksbehandlingstid på under 30 dager, kan forskerne få rask hjelp, selv om det kreves mer omfattende vurderinger. Dette er viktig, siden forskerne står overfor mange instanser, og må søke flere steder, noe som fører til at flere forskningsprosjekter blir forsinket. Ved å levere rask rådgivning, og være åpne om hvordan vi vurderer forskningsprosjektene, mener vi vi kan bidra til at total saksbehandlingstid går ned og til at like saker vurderes likt, og på denne måten bidra til å redusere byråkrati.

Personverntjenester skal:

- Gjøre det enkelt for forskere og studenter å registrere behandlinger av personopplysninger til forskningsformål, slik at institusjonene kan ivareta lovpålagte krav.
- Gi råd og veiledning til forskere og studenter om hvordan de kan gjennomføre forskning innenfor rammene av regelverket, og derved bidra til trygge rammer for utføring av forskingen.
- Drifte og vedlikeholde både den digitale plattformen og rådgivingstjenesten på en mest mulig kostnadseffektiv måte, slik at gevinsten med å bruke en fellestjeneste blir ivaretatt.
- Jobbe politisk for å ivareta forskningens behov ved lovendringer/hindringer/uklarheter i dagens regelverk, sammen med andre aktører nasjonalt og i EU sammenheng.

For å gjøre brukeropplevelsen bedre, vil personverntjenester ha:

- Kompetent og hjelpsom rådgivning
- En digital plattform som gjenbraker informasjon som er registrert i andre systemer i Sikt og fra andre instanser, som f.eks. NFR, REK, SSB, for å unngå dobbeltregistrering.
- Gode brukergrensesnitt

Ta i bruk KI som støtteverktøy for studenter og forskere ved utfylling av meldeskjema

Vi ser at bistand til utfylling av meldeskjema medfører bruk av mye rådgivningsressurser. For å effektivisere innmeldingen, utforsker vi i dag en chatbot-løsning med RAG som kan hjelpe forskere og studenter ved utfylling av meldeskjema. Målet er å erstatte dagens manuelle chat som bemannes av rådgivere, og innføre chat-boten som en førstelinje.

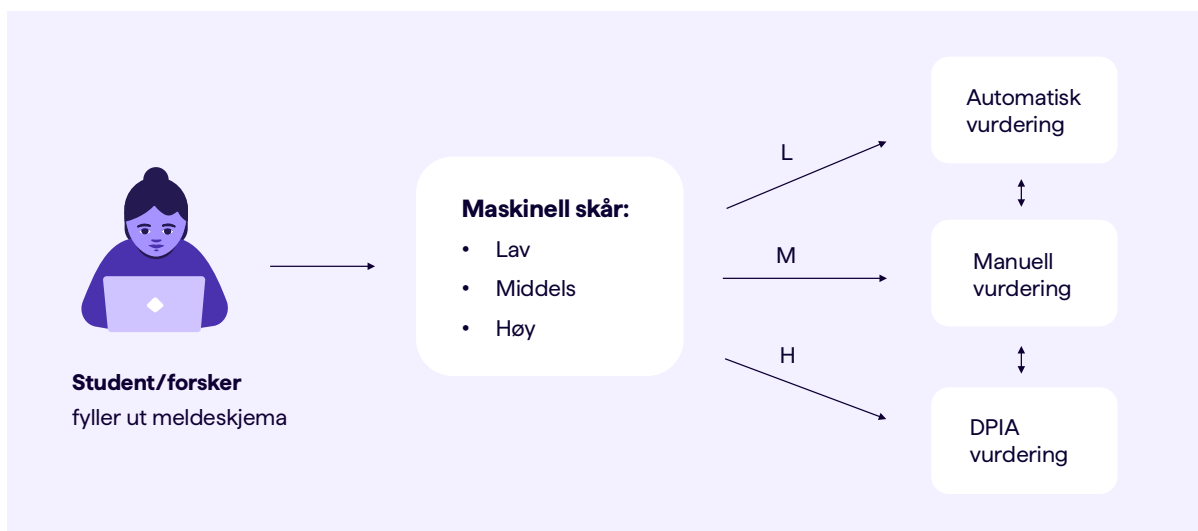
Vi ser også at feil og mangler i innsendte meldeskjema koster mer ressurser enn ønskelig, både hos forskere, studenter og rådgivere. Bruk av chat-bot ved innsending av meldeskjema vil kunne bidra til å øke effektiviteten, nøyaktigheten av informasjonen som blir registrert og hastigheten av vurderingene.

Automatisering av rådgivnings- og vurderingsarbeidet

Det er store gevinstmuligheter i å automatisere arbeidsprosesser knyttet til vurdering av meldeskjema og endringsmeldinger ytterligere.

I dagens system blir et meldeskjema som registreres hos Sikt, skåret maskinelt med lav, middels eller høy risiko, avhengig av hvordan opplysningene treffer kriterier som er bygd inn i systemet, se illustrasjon under.

Risikobasert tilnærming innebygd i systemet

Kriteriene for lav risiko inkluderer at det ikke skal behandles særlige kategorier av personopplysninger, at varigheten er avgrenset i tid, at antallet registrerte er lavt, at de registrerte får individuell informasjon, og at de registrerte er over 15 år.

Meldeskjema som treffer kriteriene for lav risiko kan behandles maskinelt, mens meldeskjema som systemet scorer til å ha middels eller høyere risiko vil gå til en rådgiver for manuell vurdering.

Utvidelse av kriteriene for maskinell skår lav

Dagens kriterier for maskinell behandling av meldeskjema er satt forsiktig. Per i dag får rundt 40% av meldeskjemaene og ca. 25 % av endringsmeldingene som registreres hos Sikt maskinell behandling. Målet er å utvide kriteriene for hvilke behandlinger som kan få maskinell behandling fra 40 til 80 % innen 2028.

Kvalitetssikring av maskinell behandling

De fleste virksomhetene som har fått tilbud om maskinell behandling av meldeskjema har valgt å ta løsningen i bruk, men enkelte har reservert seg. Noen fordi de mener at løsningen ikke har god nok kvalitet, andre på grunn av pris.

Vi vet at virksomhetene som har tatt løsningen i bruk, ønsker at løsningen forbedres, særlig når det gjelder kvalitetssjekk av vedlegg.

I perioden vil vi jobbe med å kvalitetssikre maskinell behandling av meldeskjema, slik at vi kan møte behovene som er meldt inn både fra virksomhetene som har tatt løsningen i bruk, og fra virksomhetene som har reservert seg. Her vil ny teknologi, for eksempel KI, kunne være et

nyttig hjelpemiddel, og vi vil forbedre løsningen i samhandling med brukerne, og i tråd med prinsipper om kontinuerlig utvikling.

Maskinell behandling av endringsmeldinger

I dagens løsning er rundt 75% av endringsmeldingene gjenstand for en manuell prosess.

Hovedandelen av endringer som meldes inn til Sikt gjelder mindre justeringer i forskningsprosjektet som ikke øker personvernrisikoen. Det kan være endringer som innlemmelse av en ny prosjektmedarbeider, mindre endring i tittel eller metode, og utvidelse av prosjektvarighet med noen måneder. Slike endringer krever ikke ny vurdering. Virksomhetene har likevel behov for at endringene registreres hos Sikt, fordi de gjerne skal følge opp prosjektene internt, f.eks. ved korrekt dato for prosjektslutt.

Vi vil utforske om vi kan automatisere endringer for behandlinger som har middels og høy risiko. Ved å automatisere endringer som ikke innvirker på risiko for personvernet, får institusjonen dekket behovet for korrekt informasjon, og forsker/student får rask tilbakemelding fra systemet om at endringen er registrert.

Automatisering av rådgivningsprosessen for prosjekt med middels risiko

Det er muligheter for å automatisere deler av rådgivningsprosessen for prosjekter som blir skåret med middels eller høy risiko, f.eks. ved bruk av ny teknologi som KI, men med en manuell kontroll av en rådgiver. Vi vil utforske dette i perioden.

Digitalisering av DPIA-prosessen

For tiden pågår det et arbeid med å digitalisere DPIA-prosessen. Dette vil i første rekke gjøre arbeidet med å gjennomføre DPIA for forskningsprosjekter mer effektivt, og lette arbeidsmengden for forskere, personvernrådgivere, personvernombud, samt godkjenningsprosessen hos virksomhetene.

Tekniske mål

Produktet skal legge til rette for en fleksibel og kostnadseffektiv arkitektur med god dataflyt gjennom kontinuerlig drift og videreutvikling av den digitale plattformen. Data fra den digitale plattformen deles i dag via API med flere av virksomhetene som har egne systemer. Det er mulig å legge til rette for mer datadeling, gjennom integrasjoner med andre system.

Drift og videreutvikling ivaretas av et tverrfaglig team, og i tett dialog med brukere/virksomhetene, PO-leder, personvernrådgiverne og via samstyringsmodellen.

Styrings- og driftsmål

I dag tilbys produktet til universitet, høyskoler, forskningsinstitutt, helsesektor, og andre virksomheter som driver med forskning.

Finansiering

Produktet er finansiert gjennom brukerbetaling. UHR og FFA har sammen med Sikt laget to finansieringsmodeller for tjenesten, som har fungert godt frem til innføringen av maskinell behandling i november 2022.

Det pågår en revisjon av avtaleinnhold og finansieringsmodell. Revisjonen vil bli gjennomført i tett samarbeid med UHR og FFA. Det er viktig å få på plass en finansieringsmodell som er kostnadseffektiv og samtidig gir gode rammer for drift og videreutvikling av produktet.

For Sikt er det også viktig at offentlige virksomheter (UH/forskningsinstitutt) bør få gunstige avtaler, mens private kan betale mer.

I perioder får produktet også noe konkurranseutsatt prosjektf finansiering via NFR/EU.

Bidrag fra sektoren i utvikling av produktet

Det er viktig med tilgjengelige ressurser (penger, kompetanse og tid), og tett dialog med brukere og virksomhetene, for å sikre kontinuerlig produktutvikling. Samstyringsmodellen støtter opp om dette.

Produktområdet har tett dialog med brukere, virksomhetene og produktrådet i utviklingen av både rådgivingstjenesten og den digitale plattformen, for å nyttiggjøre oss av kompetansen og kapasiteten som finnes i sektoren.

Blant annet deltar vi i nettverk med fagmiljø på personvernområdet for å sikre at vi er oppdaterte på rettsområdet, og vi arrangerer også en årlig fagdag om personvern i forskning, både for å opprettholde nettverket og kunne utvikle produktet.

Veikart

- Ta i bruk ny teknologi for å øke automatisering og bruke rådgiverressurser der det er middels og høy risiko
- Utarbeide et helhetlig opplæringstilbud for å øke kompetansen om personvern
- Levere kostnadseffektive rådgivingstjenester og digitale verktøy som bidrar til etterlevelse
- Involvere brukerne tidlig, på riktig tidspunkt, og kontinuerlig for å sikre at drift og videreutvikling er basert på reelle behov.
- Effektivisere arbeidet med personvern vurderinger, og utvide andelen automatiserte vurderinger av meldeskjema fra 40 til 80 % i perioden

Risiko og avhengigheter

- Dagens finansieringsmodell fungerer ikke etter hensikten. Tiltak:
 - Senke stykkpris for automatisk vurdering i 2025.
 - Revisjon av finansieringsmodeller med UHR og FFA.
 - Tett dialog og samarbeid med arbeidsgruppen som vil bli nedsatt av UHR og FFA. Jevnlig informasjon til virksomhetene om prosessen.
- Riktig kompetanse. Tiltak:
 - Sikre tilstrekkelig tverrfaglighet: vi trenger teknisk, juridisk, og tverrfaglig kompetanse for å levere gode produkt
- Tjenesten oppleves som for dyr. Tiltak:
 - kostnadseffektive løsninger
 - risikobasert rådgivning
 - økt automatisering og digitalisering
 - revidert finansieringsmodell
- Manglende omstillingsevne. Tiltak:
 - tett dialog med brukere og virksomheter for å treffe behov
- Virksomhetene bygger egne løsninger. Tiltak:
 - økt kunnskap om hvilke tjenester Sikt allerede har, og utviklingsplaner som foreligger
 - Synliggjøre besparelsene av fellestjenester versus å bygge egne tjenester
 - avdekke hvorfor virksomhetene ønsker å bygge egne løsninger

Del 1: Dagens analyse	1. Hva består dagens produkt av? Personverntjenester for forskning er et nasjonalt kompetansemiljø for personvern. Produktet leveres gjennom rådgivningstjenester og en digital plattform.
	2. Hvem er produktet for? Tjenesten blir benyttet av alle universiteter, de fleste høyskoler og forskningsinstitutter, enkelte helseforetak og kompetansesentre, samt andre virksomheter som driver med forskning, til sammen rundt 130 virksomheter. Brukergruppen er forskere, studenter, administrativt ansatte, og ledere.

	3. Hvordan finansieres og styres produktene? Produktene er i all hovedsak brukerfinansiert, men har periodevis noe konkurranseutsatt finansiering (NFR/EU). Produktet styres gjennom dialog med brukere, årlige statusmøter med virksomhetene, samt samstyringsmodellen.	4. Hva er produktets overordnede status? Produktets overordnede status er stabil drift og videreutvikling av rådgivningstjenesten siden 1981. Den digitale plattformen ble utviklet i 2018, og driftes og videreutvikles kontinuerlig.
Del 2: Strategi i for videreutvikling	Hva er produktets verdiløfte? Personverntjenestene hjelper forskere og studenter med å ivareta lovpålagte personvernkrav når de skal behandle personopplysninger til forskningsformål, og bistår virksomhetene med å ivareta sine forpliktelser. Vi skal: • Være en samarbeidspartner og leverandør av rådgivningstjenester og en digital plattform, for å bistå virksomhetene med å ivareta lovpålagte krav i personvernregleverket. • Forenkle forskerhverdagen ved å: ○ Gjøre det enkelt for forskere og studenter å registrere behandlinger av personopplysninger til forskningsformål, slik at institusjonene kan ivareta lovpålagte krav ○ Gi råd og veiledning til forskere og studenter om hvordan de kan gjennomføre forskning innenfor rammene av regelverket • Være en fellestjeneste med et kompetansemiljø for personvern i forsknings- og utdanningssektoren, som bidrar til likebehandling og gir stordriftsfordeler • Jobbe politisk for å ivareta forskningens behov ved lovendringer/hindringer/uklarheter i dagens regelverk, sammen med andre aktører nasjonalt og i EU sammenheng.	
	5. Hvilke hovedgevinster skal produktet muliggjøre/ hvilken nytte vil produktet skape? • Kostnadseffektiv fellestjeneste med spisskompetanse på personvern i forskning	6. Veikart: • Ta i bruk ny teknologi for å øke automatisering og bruke rådgiverressurser der det er risiko

	• Stordriftsfordeler ved å ha ressurser samlet, framfor spredt • Risikobasert tilnærming både i rådgivningen og innebygd i en digital plattform • Økt automatisering av tidligere manuelle prosesser for å gi forskningen lovlig tilgang til nødvendige persondata	• Utarbeide et helhetlig opplæringstilbud for å øke kompetansen om personvern • Leverer rådgivningstjenester og digitale verktøy som kan bidra til etterlevelse • Kontinuerlig drift og videreutvikling av tjenesten
	7. Hva trenger vi for å lykkes? • Tett dialog med kunder og brukere for å forstå og avdekke behov • Tett samhandling med sluttbrukere/virksomheter for å kunne utvikle løsninger som møter sektorens behov • Riktig kompetanse • Kommunikasjons- og formidlingsstrategi for å synliggjøre verdien av produktet. • Forutsigbare økonomiske rammer som gir mulighet for kontinuerlig utvikling og innovative løsninger	

Produktstrategi for personvernombud 2024–2027

Vedtatt av Porteføljestyret for Forskning og kunnskapsressurser 12.02.25

Denne produktstrategien blir fulgt opp gjennom å fastsette årlige mål og rapportere måloppnåelsen tertialvis til porteføljestyret. Produktområdet vurderer årlig behov for revisjon av strategien blir vurdert årlig i forbindelse med at vi fastsetter årlige mål for produktet.

Produktet inngår i porteføljen til Divisjon for forsknings- og kunnskapsressurser. Strategi for utvikling av porteføljen som helhet er beskrevet i en egen porteføljestrategi.

Porteføljestrategien angir et sett med felles føringer og hovedprioriteringer for videreutviklingen av produktene i porteføljen, basert på en analyse av rammebetingelsene og utviklingstrekk hos virksomhetene og Sikt.

Del 1: Beskrivelse og analyse av produktet

Innledning

Personvernombud som tjeneste

Personvernombudets rolle er å informere og gi råd om hvilke forpliktelser virksomheten har etter personvernregelverket, og å kontrollere at virksomheten etterlever disse. Sikt tilbyr tjenesten etter avtale og hjelper institusjonene med å ivareta personvern på alle områder, ikke bare forskning. Sikt har tilbudt personvernombudstjenester siden 2018.

Sikt har avtaler om personvernombud som tjeneste med 20 virksomheter. Ved inngått avtale stiller Sikt til rådighet en fast kontaktperson som fungerer som personvernombud for institusjonen. Tjenesten var opprinnelig et tilbud til forskningsinstitutter, men har senere blitt utvidet til å også omfatte UH-sektoren og andre virksomheter.

Oppgavene til personvernombudet er i stor grad definert i GDPR. Ved å inngå avtale med Sikt om eksternt personvernombud, vil virksomhetene oppfylle kravene til et ombud slik det er definert.

Personvernombudets oppgaver

1. informerer og gir råd om hvilke plikter virksomheten har etter personvernregelverket
2. kontrollerer at regelverket blir overholdt
3. gir råd om vurderinger av personvernkonsekvenser
4. er et kontaktpunkt både for registrerte og for Datatilsynet

Personvernombud med et stort faglig nettverk

Sikt har et team bestående av rådgivere som fungerer som personvernombud for hver virksomhet. Samtidig som at teamløsningen sikrer fagfellesskap og kunnskapsdeling for personvernombudene, gjør den også at vi kan tilby en trygg og robust tjeneste med kort responstid og vikarordninger ved behov. Rådgiverne er underlagt taushetsplikt, på lik linje med andre personvernombud.

Avtale om personvernombudstjenester inngås uavhengig av avtale om personverntjenester for forskning. Kostnad på personvernombudstjenesten bestemmes ut fra en timeprismodell, kombinert med en basisavgift.

Avtale om personvernombud varierer i størrelse. De minste er på rundt 100 timer i året, mens større virksomheter har avtale om 6-700 timer.

Virksomhetene vi i dag er personvernombud for, varierer svært mye både med tanke på størrelse (antall ansatte og, for utdanningsinstitusjonene, studenter) og type forskning de bedriver. Teamet møter dermed en stor bredde i problemstillinger, som stiller høye krav til teamets faglige kompetanse.

Dette nødvendiggjør kontinuerlig faglig utvikling, kursvirksomhet og nettverksbygging. Teamet har medlemmer fra to seksjoner i Sikt (personverntjenester og sikkerhet og kvalitet), og er representert ved alle Sikts tre lokasjoner i Bergen, Oslo og Trondheim. Dette gjør oss mer synlig ute hos institusjonene vi jobber for, og styrker mulighetene og potensialet for å være en pådriver for nettverksbygging i miljøene.

Målgruppe og brukere

Hovedmålgruppen er forskningsinstitutt, universitet og høyskoler, men Sikt inngår også avtale med andre virksomheter.

Hovedbrukergrupper er ledelse og ansatte ved virksomhetene. Videre fungerer personvernombud som kontaktpunkt for registrerte.

Hvordan bidrar produktet med å gjøre brukernes hverdag bedre?

Personvernombud:

- informerer og gir råd om hvilke plikter virksomheten har etter personvernregelverket
- kontrollerer overholdelse av regelverket
- gir råd om vurderinger av personvernkonsekvenser
- fungerer som kontaktpunkt både for registrerte og for Datatilsynet

Produktet vil dermed gi virksomheten veiledning og råd om hvordan den skal overholde personvernregelverket. Fokus på opplæring øker bevisstheten om personvern i

virksomheten. Tjenesten gir virksomheten profesjonell bistand ved håndtering av personvernbrudd. Man vil også kunne kontrollere etterlevelse gjennom regelmessige revisjoner. Som kontaktpunkt vil vi ivareta kommunikasjon med interessenter ved å være virksomhetens kontaktpunkt for personvernspørsmål fra ansatte, kunder, leverandører og tilsynsmyndigheter.

Avtalens omfang

Ved inngåelse av avtale, blir man enige om hva som skal inngå i tjenestetilbudet.

Fra 2018 og frem til i dag jobber de som tar oppdrag som personvernombud også stort sett som personvernrådgivere for forskning, eller med intern sikkerhet og kvalitet. Balanse mellom ulike oppgaver kan være en utfordring. Det er også essensielt at personvernombudets uavhengighet ivaretas på en god måte. Derfor har vi ambisjoner om at rådgiverne våre får høyere stillinger som personvernombud og mulighet til å spesialisere seg. Dette vil også bidra til at balansen mellom ulike oppgaver blir enklere.

Finansiering og styring

Produktet er brukerfinansiert. Ved inngåelse av avtale blir man enige om basisavgift, timepris og omfang.

Det at Sikt fungerer som personvernombud er en ren rådføringstjeneste. Personvernombudene rapporterer til virksomheten de jobber for årlig eller halvårlig. Annen utvikling av produktet skjer gjennom produktråd og porteføljestyret (samstyringsmodellen).

Produktstatus

Produktet startet opp i 2018, med European Social Survey som første kunde. I utgangspunktet var det kun et tilbud til forskningsinstitutt, men etter hvert til UH-sektoren.

Sikt har ikke markedsført produktet, men antall institusjoner vi er personvernombud har økt fra 1 til 20 i 2024.¹ Produktet er i stabil drift, men i strategiperioden vil vi starte med mer markedsføring av produktet. Produktet vil også utforske behov for å enten utvikle eller kjøpe inn løsninger som kan protokollføre behandlinger av personopplysninger utover forskning.

¹ For én av institusjonene er Sikt pr. januar 2025 vikarierende ombud på midlertidig avtale.

Del 2: Strategi for videreutvikling

Verdi-/gevinstmål for strategiperioden

Til nå har tjenesten vært et tilbud til forskningsinstitutt og UH-sektoren, men det er mulig å utvide tilbudet til hele Kunnskapssektoren.

Produktet vil fortsatt finansieres gjennom brukerbetaling.

Kompetanse og kapasitet i sektoren kan nyttiggjøres i videreutviklingen av produktet ved at personvernombudene deltar i nettverk for personvernombud, for eksempel i UH-sektoren, og ved etablering av andre nettverk, f.eks. for personvernombud i instituttsektoren.

For å sikre kontinuerlig produktutvikling trenger man tett dialog med virksomhetene, og produktråd. Ved fortsatt vekst vil det være aktuelt å skille produktet enda mer fra personverntjenester for forskning

For god måloppnåelse trenger vi at personene som innehar rollen har riktig og oppdatert kompetanse. Videre er det viktig at personer som innehar rollen, får gode rammer, slik at leveransen har god kvalitet.

Det er noe avhengighet opp mot personverntjenester for forskning, men ellers få avhengigheter til andre produkter i FK eller markedet.

Veikart

Flere avtaler om personvernombud

Flere virksomheter i forsknings- og utdanning, institutt- og offentlig- sektor inngår avtale om personvernombud fra Sikt

Utforske om det er behov for en løsning for å kjøpe inn eller utvikle en protokoll for behandlinger av personopplysninger til andre formål enn forskning

HK-dirs Risiko og tilstandsvurdering 2024 viser at virksomhetene i sektoren har utfordringer i arbeidet med å etablere og oppdatere behandlingsprotokoller for personopplysninger innenfor administrasjon og undervisning. Videre viser rapporten at en av de vanligste utfordringene handler om å finne verktøy som er tilstrekkelig tilpasset organiseringen hos høgskoler og universiteter, i tillegg til å gi tilstrekkelig oversikt for lokal ledelse. Det er derfor behov for sektortiltak som kan løfte de virksomhetene som trenger mest støtte på dette området.

Flere av institusjonene hvor Sikt jobber som personvernombud etterlyser også en felles protokoll-løsning. Sikt leverer i dag en digital plattform som er bygget opp for å dokumentere behandlinger av personopplysninger til forskningsformål, som ved enkle grep kan utvides til å omfatte behandlinger til andre formål enn forskning. Det er også en mulighet at Sikt kan tilby en fellesløsning som er hyllevare.

Risiko og avhengigheter

- Tilgjengelighet på kompetanse. Tiltak: tilstrekkelig bemanning, opplæring/kursing
- Forutsigbare avtaler med bærekraftig finansiering. Tiltak: forventningsavklaring ved avtaleinngåelse, og jevnlig møter med kunder for å avklare behov.
- Personvernombudets uavhengighet. Tiltak: sørge for god rolleforståelse, tilgang til kompetansenettverk
- Tilstrekkelig kapasitet. Tiltak: flere fulle personvernombudsstillinger

Oppsummering

Del 1: Dagens analyse	1. Hva består dagens produkt av? Sikt kan ta rollen som personvernombud for virksomheter i kunnskapssektoren. Personvernombudet informerer og gir råd til virksomheten om forpliktelser i personvernlovverket, samt kontrollerer etterlevelsen. Tjenesten hjelper virksomheten å ivareta personvern på alle områder, ikke bare forskning. 2. Hvem er produktet for og hvilken verdi skaper det for dem? Brukergrupper: • Virksomhetsledere, administrativt ansatte, forskere og studenter • De registrerte: Et personvernombud er virksomhetens kontaktpunkt for personvernspørsmål fra ansatte, studenter, kunder, leverandører, tilsynsmyndigheter, og alle deltakere i forskningsprosjekter Verdi • Etterlevelse av personvernregelverket • Brukerne får tilgang til ettertraktet spisskompetanse innen personvern • Sikt har et team bestående av rådgivere som fungerer som personvernombud for hver virksomhet. Teamløsningen sikrer fagfellesskap og kunnskapsdeling for personvernombudene, og gjør at vi kan tilby en trygg og robust tjeneste med kort responstid og vikarordninger ved behov.
--	--

	3. Hvordan finansieres og styres produktene? Brukerfinansiering	4. Hva er produktets overordnet status? Produktet er stabilt og i vekst.
Del 2: Strategi i for videreutvikling	Hva er produktets verdiforslag? • Kompetansemiljø for personvern, som bidrar til bedre personvern, likebehandling og gir stordriftsfordeler • Foretrukken leverandør av personvernombudstjenester til forsknings- og utdanningssektoren • Bistå institusjoner som har avtale med å ivareta regelverket • Samarbeide tett med brukere gjennom å delta aktivt i relevante nettverk og samarbeidsarenaer	
	5. Hvilke hovedgevinster skal produktet muliggjøre/ hvilken nytte vil produktet skape? Bedre personvern og informasjonssikkerhet hos virksomhetene. Robusthet, forutsigbarhet og stordriftsfordel for personvernombud., Likebehandling og ivaretagelse av mulighetsrom for forskning og datadeling	6. Veikart (plan): hovedleveranser til kundene/milepæler Utforske behov for digitale støtteverktøy som protokoll Inngå flere avtaler
	7. Hva trenger vi for å lykkes (hvilke muligheter skal vi utnytte, hvilke avhengigheter ser vi, og hvilke risikoer skal vi unngå)? • forutsigbare økonomiske rammer • riktig kompetanse • tett dialog med avtaleinstitusjonene • kommunikasjons- og formidlingsstrategi for å realisere verdien i produktet – etablere denne i samråd med produktrådet	